

ЈАВНА РАСПРАВА

ФОРМУЛАР

ЗА ПРЕДЛОГЕ ЗА ИЗМЕНУ И/ИЛИ ДОПУНУ

НАЦРТА ЗАКОНА О ОСНОВАМА СИСТЕМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ПРЕДЛАГАЧ:

Име и презиме	Саша Стефановић
Установа/институција	Мрежа организација за децу Србије (МОДС) Удружење грађана Родитељ Агроинвест Фондација Србија Центар за интеграцију младих Западнобалкански институт Центар за развој потенцијала деце и младих „Плеј“ Удружење грађана са хендикепом „Френд“
Е-маил адреса	office@zadecu.org

Број коментара	Број члана и става Нацрта закона који је предмет коментара	Предлог измене и/или допуне члана и става Нацрта закона	Образложење предложене измене и/или допуне
1.	Члан 73. став 7.	додати ставове који предвиђају да ће се појачан образовно-васпитни рад обезбедити и ученику за кога се кроз описне оцене на крају првог и другог полугодишта првог разреда може утврдити да не испуњава циљеве и прописане стандарде постигнућа у савладавању програма	Чланом 73. ст. 2. предвиђено је да се ученику другог и трећег разреда основног образовања који на крају првог полугодишта има недовољне оцене у току другог полугодишта организује појачан образовно-васпитни рад. Потреба за додатним образовно-васпитним радом се може установити већ и код ученика првог разреда, иако се степен остварености циљева у савладавању програма за ове

			<p>ученике не изражава бројчаном оценом. У том смислу не би било препоручљиво да се недовољна оцена на крају првог полугодишта другог разреда сматра првим показатељем да је ученику потребан додатни рад.</p> <p>Чланом 73. би требало предвидети да ће се појачан образовни рад обезбедити и ученику за кога се кроз описне оцене на крају првог и другог полугодишта првог разреда може утврдити да не испуњава циљеве и прописане стандарде постигнућа у савладавању програма.</p>
2.	Члан 73. став 7	прецизирати ко је задужен за извођење „појачаног образовно-васпитног рада“	<p>Чл. 73. ст. 7 предвиђено је да се ученику другог и трећег разреда основног образовања који на крају првог полугодишта има недовољне оцене у току другог полугодишта организује „појачан образовно-васпитни рад“.</p> <p>Овим ставовима, међутим, није прецизирано ко је задужен за његово извођење.</p> <p>Став би требало допунити тако да буде јасно ко је</p>

			задужен за извођење овог рада.
3.	Члан 79. ставови 4, 5 и 6.	додати став који утврђује да се пријава у случају повреде права подноси органу управљања установом уколико се сумња да је повреду учинио директор	Члан 79. бави се заштитом права детета и ученика. Ставовима 4, 5 и 6. предвиђено је да у случају повреде права гарантованих ставом 1. ученик, родитељ, законски заступник и/или запослени у установи подnose пријаву директору. Овим чланом се превиђа да права ученика могу да буду повређена и од стране директора. Како би се исправила ова празнина, потребно је предвидети да се пријава уколико се сумња да је повреду извршио директор подноси органу управљања установом.
4.	Члан 82. став 7. и 8.	допунити ставове информацијом ко изводи појачан педагошко-инструктиван рада са наставником чију оцену је директор поништио, односно ко спроводи стручно усавршавање на које се овај наставник упућује и у складу са којим програмом; упутити на подзаконски акт којим се ова питања уређују	Чланом 82. ст. 7 и 8. утврђено је да се за наставника чију оцену поништи директор појачава „педагошко-инструктивни рад“, односно да се он упућује на „стручно усавршавање за област оцењивања и комуникацијских

			<p>вештина“.</p> <p>Наведеним ставовима није прецизирано ко врши овај надзор и спроводи стручно усавршавање, као ни у складу са којим програмом се ове активности обављају.</p> <p>Ове ставове би требало допунити том информацијом или упутити на подзаконски акт којим се то регулише.</p>
5.	Члан 86. став 1. тачка 3. подтачка 2.	избрисати подтачку 2.	<p>Чланом 86. став 1. тачка 3. подтачка 2. предвиђено је да се за учињену повреду забране из чл. 110 –112. ученику од петог до осмог разреда може изрећи васпитно-дисциплинска мера премештаја у другу основну школу на основу одлуке наставничког већа, уз сагласност школе у коју прелази, а уз обавештавање родитеља односно другог законског заступника.</p> <p>Ова подтачка није у складу са најбољим интересеом детета и требало би да буде избрисана из Нацрта закона.</p>

			<p>Ова одредба не доприноси решавању проблема који су довели до повреде обавеза ученика. Осим тога, она није усклађена са циљевима и духом Нацрта закона и Стратегије развоја образовања.</p> <p>Доношењем одлуке о премештају ученика повећава се ризик од стигматизације ученика и испадања из образовног процеса. На тај начин се, такође, повећава и ризик од сегрегације тако што може доћи до концентрације ученика којима је изречена ова мера у школе са мањим бројем ученика које би их прихватале.</p> <p>Решењем се не води рачуна о томе да се на тај начин може отворити проблем близине школе и превоза ученика, као ни неизвесности која може да настане уколико друге школе одбију да приме ученика.</p> <p>Одлуком о премештају ученика шаље се негативна порука</p>
--	--	--	---

			<p>да је реч о проблему којим неко други треба да се бави. Уместо тога би требало увидети да проблеми који су довели до повреде обавеза ученика нису одговорност само школе већ целокупне заједница која треба да се ангажује на њиховом решавању.</p>
6.	Члан 86. став 1. тачка 3. подтачка 3.	избрисати подтачку 3.	<p>Чланом 86. став 1. тачка 3. подтачка 3. предвиђено је да се за учињену повреду забране из чл. 110 –112. ученику средње школе може изрећи васпитно-дисциплинска мера искључење ученика из школе, односно школе са домом.</p> <p>Ову подтачку би требало избрисати из Нацрта закона будући да није у складу са најбољим интересом детета као ни са утврђеним циљевима Нацрта закона и Стратегије развоја образовања.</p> <p>Ово решење не доприноси решавању проблема који су довели до повреде</p>

			<p>обавеза ученика. Оно подстиче испадање из образовног система пошто фактички доводи до губитка могућности за наставак средњег образовања.</p>
7.	Члан 86. Ставови 6, 7, 8 и 14.	избрисати ставове 6, 7, 8 и 14.	<p>Чланом 86. ставовима 6, 7, 8 и 14. предвиђа се да школа, упоредо са изрицањем васпитне, односно васпитно-дисциплинске, ученику може да одреди и обавезу обављања друштвено-корисног, односно хуманитарног рада.</p> <p>Члан предвиђа да ближе услове под којима се одвијају ове активности уређују саме школе својим актима, док се ученику не даје могућност подношења жалбе.</p> <p>Предложено решење се граничи са дефиницијом појма „принудни рад“ и не води рачуна о поштовању достојанства и личности ученика.</p> <p>Оно је спорно и по својој природи, пошто се не заснива на</p>

			<p>пристанку ученика, али и по својим последицама које могу да подразумевају повреду достојанства и стигматизацију ученика.</p> <p>У складу са свим овим разлозима, ставове 6, 7, 8 и 14. је потребно избрисати из Нацрта закона.</p>
8.	Чланови 84. и 193.	<p>избрисати члан 193.</p> <p>унети члан посвећен мерама подршке родитељима за испуњавање обавеза утврђених чланом 84.</p>	<p>Члан 193. предвиђа да ће се новчаном казном од 5.000 до 100.000 динара за прекршај казнити родитељ, односно други законски заступник за повреду обавезе из члана 84.</p> <p>Овим решењем се проширује основ за утврђивање прекршајне одговорности родитеља у односу на оне утврђене важећим Законом.</p> <p>Ово решење није целисходно будући је у пракси најчешће реч о особама које су корисници права на новчану социјалну помоћ или се налазе у ризику од сиромаштва, па казне није ни могуће наплатити.</p> <p>Међутим, пре</p>

			<p>свега би требало имати у виду да се овом мером не доприноси остваривању циља који се односи на повећање обухвата деце предшколским и основним образовањем.</p> <p>Уместо новчаног кажњавања родитеља, које представља репресивну меру, требало би се фокусирати на решавање проблема који доводе до тога да деца не похађају школу и увести одговарајуће мере подршке.</p> <p>У Нацрт закона би требало унети члан који би се везивао за обавезе родитеља утврђене чланом 84. и који би предвиђао мере превенције и интервенције усмерене ка развоју капацитета породице и повећања обухвата деце образовањем.</p> <p>Питање накнаде штете од стране родитеља би се регулисало у складу са Законом о облигационим односима.</p>
9.	Члан 189. став 1. тачка 1.	Допуна у ставу 1. тачка 1: „1) остваривање делатности	Подршка деци из осетљивих група и

		<p>предшколског васпитања и образовања (полудневни и целодневни боравак, исхрана, нега и превентивна заштита деце предшколског узраста) у висини од најмање 80 одсто од економске цене по детету, укључујући у целости средства за плате, накнаде и друга примања, социјалне доприносе на терет послодавца, отпремнине, као и помоћ запосленима у предшколској установи, расходе за припремни предшколски програм осим оних за које се средства обезбеђују у буџету Републике Србије и остале текуће расходе; јединица локалне самоуправе може у потпуности да ослободи плаћања децу из породица у изразито тешком материјалном положају . Начин утврђивања економске цене уређује се уредбом“.</p>	<p>најсиромашнијих слојева за укључивање у предшколско васпитање и образовање.</p> <p>Одредба дефинисана Нацртом ЗОСОВ-а не дозвољава јединицама локалне самоуправа да учествују у оставривању делатности предшколског васпитања и образовања са више од 80 одсто од економске цене по детету. Овако дефинисана одредба се није мењала у односу на важећи Закон чија примена је изједначила износ са којим родитељи учествују у цени услуге предшколског васпитања и образовања. Међутим, оно што се у пракси дешава јесте да деца из најсиромашнијих породица, којима је предшколско васпитање и образовање најпотребније, у ствари не похађају предшколско васпитање и образовање пошто њихове породице не могу да</p>
--	--	---	--

		<p>учествују ни у том износу (нпр. 20% у Београду је око 5,600 дин). Уколико би се омогућило да локална самоуправа учествује са најмање 80% од економске цене по детету, уз ограничење да је потпуно ослобађање могуће за децу из породица у изразито тешком материјалном положају, отворила би се могућност за проширење учешћа деце из осетљивих група у предшколском васпитању и образовању.</p> <p>Ова измена би помогла локалним самоуправама и да лакше дефинишу цену за полудневне предшколске програме (који нису припремни предшколски програм већ спадају у диверсификоване програме), који су веома тражени од стране локалних самоуправа, а за које у овом тренутку не могу да дефинишу цену.</p> <p>Из наведених</p>
--	--	---

			разлога предлажемо допуну тач. 1. става 1. члана 189.
10.	Члан 189. став 1. тачка 2.	неопходно предвидети и Предлогом закона уредити начин пружања и финансирања мера додатне подршке ученицима у образовању	Иако је овај Нацрт закона предвидео многа питања која се односе на инклузивно образовање (ојачани чланови који се тичу ИОП- а, ИРК-а, предвиђено формирање националног ресурс центра за асистивне технологије), важно је појаснити правила којима се уређују поступци, механизми, средства, обавезе и одговорности различитих система и нивоа власти за остваривање права детета на инклузивно образовање. У чл. 189. Нацрта закона о основама система образовања и васпитања предвиђено је да финансирање додатне подршке детету и ученику буде у надлежности локалне самоуправе. Ова норма се није мењала од првог закона који је увео инклузивно

			<p>образовање 2009. године. Међутим, током имплементације Закона, показало се да ово решење не даје жељене резултате, односно да велики број деце бива и даље ускраћен за додатну подршку која је неопходна за остваривање образовања.</p> <p>У том смислу је неопходно предвидети и Предлогом закона уредити начин пружања и финансирања мера додатне подршке ученицима у образовању. Ово питање се може уредити на различите начине, као нпр: увођење наменских грантова школама за инклузивно образовање или наменским трансферима локалним самоуправама.</p> <p>Ова препорука долази из завршних запажања и препорука Комитета за права детета из 2017. године.</p>
11.	Члан 189. став 1. тачка 5.	<p>Рedefинисање понуђеног решења:</p> <p>5) превоз: деце и њихових</p>	<p>Бесплатан превоз. Нацрт ЗОСОВ треба да предвиди право на бесплатан</p>

		<p>пратилаца ради похађања припремног предшколског програма на удаљености већој од два километра, ученика основне школе на удаљености већој од два четири километра од седишта школе; превоз, смештај и исхрану деце и ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом и њихових пратилаца, без обзира на удаљеност места становања од школе; превоз деце и ученика који имају пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе на удаљености већој од четири километра од седишта школе и у случајевима када ученици основне школе похађају школу на територији друге јединице локалне самоуправе – ако је школа коју похађају најближа месту пребивалишта ученика; превоз ученика на републичка и међународна такмичења;</p> <p>У члану 189. ст. 1 тачке 5. додаје се нова тачка 6. која гласи:</p> <p>„6) превоз ученика средњих школа, уколико постоје средства у буџету јединице локалне самоуправе;“.</p> <p>Садашње тач. 6–10. постају тач. 7– 11.</p>	<p>превоз за ученике који живе на удаљености од школе већој од 2 км. Тренутно, Нацртом ЗОСОВ-а бесплатан превоз је предвиђен за ученике чије је пребивалиште удаљено више од четири километра од седишта школе. Истраживање које је спровео Ipsos Strategic Marketing за Министарство просвете, науке и технолошког развоја 2011. године показало је да је, према изјавама родитеља, за децу из удаљених средина један од највећих фактора за напуштање основне школе превелика удаљеност од најближе школе и немогућност организовања превоза. До сада су ученици имали право на бесплатан превоз уколико живе на удаљености већој од 4 километра. Међутим, тај пропис се често није поштовао. Србија није увела систем организованог превоза ученика. Пошто нема решења на нивоу</p>
--	--	---	--

		<p>локалних, проблем се у неким срединама решава на иницијативу локалних чинилаца (донације аутобуса од стране приватних фирми и сл). Проблем се, међутим, најчешће решава коришћењем јавног превоза који није прилагођен школском распореду ученика због чега је озбиљно угрожен квалитет услова за учење - велики губитак времена, умор, некада и пропуштање часова да би се ученици уклопили у возни ред који није прављен у складу са њиховим потребама (студија Ивић, Пешикан, Јанков, 2010). Поред боље организације превоза за ученике, требало би размотрити и увођење бесплатног превоза за ученике који живе на раздаљини од преко 2 км, пошто је и то велика удаљеност за пешачење тог узраста. С обзиром да се ради о проширивању права које су тренутно гарантована, ова</p>
--	--	---

		<p>мера би имала за последицу и додатна буџетска средства јединица локалне самоуправе.</p> <p>Истраживање које су 2013. године спровели УНИЦЕФ и Институт за психологију „Анализа фактора који утичу на осипање из основног и средњег образовања“ управо показује да обезбеђен превоз до школе, тамо где је то потребно, знатно смањује ризик од напуштања школе.</p> <p>Проблем доступности образовања нарочито је наглашен на нивоу средњих школа - за децу из сеоских средина одлазак у школу значи путовање до најближег града.</p> <p>Нацртом ЗОСОВ-а треба омогућити да ученици средњих школа имају бесплатан превоз, уколико јединица локалне самоуправе, односно град то дозвољавају. Из сарадње УНИЦЕФ-а са локалним</p>
--	--	---

			самоуправама сазнали смо да многе ЈЛС желе да плате превоз ученицима средњих школа, али да за то немају правни основ.
--	--	--	--